

ΑΠΟΦΑΣΗ **ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ** **ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

ID	A-022
Αίτηση Ελέγχου από	Κυπριακό Σύνδεσμο Εμφιαλωτών Νερού
Θέμα	Δυσφημιστική εκστρατεία σε τηλεοπτικούς σταθμούς της Κύπρου για την ποιότητα του πόσιμου νερού που διατίθεται στους καταναλωτές, τόσο του νερού της βρύσης όσο και του εμφιαλωμένου.
MME	Τηλεόραση, Internet
Ημερομηνία Συζήτησης	Τετάρτη 20 Αυγούστου 2014
Ημερομηνία Απόφασης	Παρασκευή 22 Αυγούστου 2014

Διαφήμιση:

Αντικείμενο συζήτησης αποτέλεσαν διαφημιστικές εκπομπές για τα φίλτρα νερού που διαθέτει στην αγορά η εταιρεία που φέρει το διακριτικό τίτλο «Διεθνής Οργανισμός Υγείας Camelot».

Οι εκπομπές αυτές βρίσκονται στην ιστοσελίδα <http://www.camelot.gr/videos.php>

Κάτω από τον τίτλο Videos υπάρχει μία σειρά από διαφημιστικές εκπομπές εκ των οποίων έγινε ανάλυση ορισμένων (βλ. παρακάτω) για έλεγχο προς συμμόρφωση με τον κώδικα επικοινωνίας.

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=6btdAtCww-Y

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=HBJ78oY72cc

http://www.youtube.com/watch?v=e3RzZr27weg&feature=player_embedded

http://www.youtube.com/watch?v=4Utud3yhqpM&feature=player_embedded

Θέμα:

Κατά τον **Κυπριακό Σύνδεσμο Εμφιαλωτών Νερού:**

- Οι αναφορές στην ποιότητα του νερού που καταναλώνουν οι πολίτες –είτε αυτό είναι νερό από τη βρύση, είτε είναι εμφιαλωμένο- είναι αντιδεδοντολογικές και σαφώς ισοπεδωτικές, και παρουσιάζονται με τρόπο

που δημιουργούν φόβο στον καταναλωτή για το νερό το οποίο αποτελεί ένα από τα βασικότερα αγαθά. Σύμφωνα με τα λεγόμενα στις εκπομπές, ο υδροφόρος ορίζοντας - και επίγειος και υπόγειος - είναι μολυσμένος, περιέχει μέχρι και στραγγίσματα νεκροταφείων, ίνες αμιάντου, ναρκωτικά ή/και αρσενικό, πάνω από 77000 επικίνδυνες χημικές ενώσεις κ.ο.κ.

- Και για τα εμφιαλωμένα νερά, γίνονται αναφορές οι οποίες δεν είναι αληθείς, π.χ. γίνεται αναφορά σε παθογόνους οργανισμούς ενώ το όριο στο εμφιαλωμένο νερό είναι μηδέν παθογόνοι οργανισμοί.
- Οι εκπομπές με τους υπερβολικούς, παραπλανητικούς και δυσφημιστικούς ισχυρισμούς που περιέχουν παραβιάζουν βάναυσα πολλές διατάξεις του Κώδικα όπως Άρθρο 1 - Βασικές Αρχές, Άρθρο 3 (α) - Τιμιότητα, Άρθρο 4 (β) - Κοινωνική Ευθύνη, Άρθρο 5 - Αλήθεια, Άρθρο 6 - Χρήση Τεχνικών Επιστημονικών Στοιχείων & Ορολογίας, Άρθρο 8 – Τεκμηρίωση, Άρθρο 11 – Συγκρίσεις, Άρθρο 12 – Δυσφήμιση.
- Ο Σύνδεσμος δεν προτίθεται να θέσει υπό αμφισβήτηση τα προτεινόμενα φίλτρα και τις ιδιότητες που αυτά φέρονται να έχουν στην παρούσα διαδικασία. Θεωρεί όμως ότι το δικαίωμα της εταιρείας να διαφημίζει τα φίλτρα νερού που διαθέτει δεν μπορεί να στηρίζεται στην ισοπεδωτική δυσφήμιση όλου του συστήματος υδατοπρομήθειας της Κύπρου και όλων των εργοστασίων παραγωγής εμφιαλωμένου νερού.

Τοποθέτηση Υπουργείου Υγείας:

Το λόγο έλαβε ο **Ηρόδοτος Ηροδότου** από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες των Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας (Ι.Υ.&Υ.Δ.Υ.) του **Υπουργείου Υγείας**, που αποτελούν την αρμόδια αρχή στην Κύπρο για τον έλεγχο πόσιμου και εμφιαλωμένου νερού. Ο Η. Ηροδότου ανέφερε ότι στις προδιαγραφές που θέτει η ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία καθορίζονται όρια για το τι μπορεί να περιέχει το νερό, τόσο μικροβιολογικώς όσο και χημικώς. Σε ετήσια βάση το Υπουργείο πραγματοποιεί πάνω από 5000 αναλύσεις νερού. Από 295 δείγματα που λήφθηκαν το 2013 και αφορούσαν αποκλειστικά τον έλεγχο ρυπαντών στο πόσιμο νερό, μόνο 2 δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις που θέτει η εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Επίσης ανέφερε ότι το 2013 δεν βρέθηκαν ρυπαντές στα εμφιαλωμένα νερά. Συνεπώς οι ισχυρισμοί που αναφέρονται στα βίντεο –που παραπέμπουν πολλές φορές σε στοιχεία παλαιότερων ετών, που αναφέρονται στη συντριπτική τους πλειοψηφία στην Ελλάδα και όχι στην Κύπρο και που παρουσιάζονται με σαφή υπερβολή- δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ισχύουν για την Κύπρο.

Όσον αφορά στο **χλώριο** στο οποίο γίνεται αναφορά στα βίντεο: το χλώριο χρησιμοποιείται για απολύμανση του πόσιμου νερού της βρύσης εδώ και πάρα πολλά χρόνια σε μια αναλογία που δεν υπερβαίνει τα 0,5mg/l ελεύθερου υπολειμματικού χλωρίου στην εισαγωγή και 0.2mg/l ελεύθερου υπολειμματικού χλωρίου σε πιο μακρινό σημείο του δικτύου. Η αναλογία αυτή δεν έχει καμία σχέση με τον τρόπο που παρουσιάζεται η περιεκτικότητα χλωρίου στα βίντεο. Επίσης ανέφερε ότι το εμφιαλωμένο νερό δεν πρέπει να περιέχει χλώριο σε καμία περίπτωση.

Όσον αφορά στους **ελέγχους**: οι έλεγχοι από το Υπουργείο Υγείας γίνονται και στο ράφι και στην πηγή και στις εταιρείες παραγωγής. Ελέγχεται οποιοδήποτε νερό εισάγεται από τρίτες χώρες στο στάδιο της εισαγωγής, ενώ τα εμφιαλωμένα νερά που διακινούνται μέσω ενδοκοινοτικού εμπορίου, ελέγχονται στην αγορά. Γίνονται επίσης έλεγχοι και στα βυτιοφόρα οχήματα μεταφοράς πόσιμου νερού και στους κερματοδέκτες πώλησης πόσιμου νερού. Όταν μια εταιρεία υποδείξει πηγή, επιβεβαιώνεται ότι δεν υπάρχουν κοντά ρυπαντές και οριοθετούνται ζώνες προστασίας γύρω από την πηγή αυτή, με βάση γεωλογική μελέτη.

Ειδικά για το **εμφιαλωμένο νερό** υπάρχουν οι εξής έλεγχοι:

- Από το Υπουργείο Υγείας γίνονται τυχαίοι έλεγχοι των παρτίδων εμφιάλωσης στο χώρο παραγωγής τουλάχιστον 4 φορές το χρόνο. Επιπρόσθετα γίνονται έλεγχοι και στο ράφι.
- Οι αυτοέλεγχοι που είναι υποχρεωμένοι βάση νομοθεσίας να διεξάγουν οι Υπεύθυνοι των Επιχειρήσεων Τροφίμων γίνονται κατά προτίμηση σε διαπιστευμένα εργαστήρια.
- Επιπρόσθετα, οι ίδιες οι εταιρείες πραγματοποιούν ελέγχους σε κάθε ώρα της κάθε παρτίδας της ημερήσιας παραγωγής.

Όσον αφορά στους **πλαστικοποιητές** που σύμφωνα με τα βίντεο εμπεριέχονται στο εμφιαλωμένο νερό: υπάρχουν κοινοτικές προδιαγραφές και για το πλαστικό καθώς και έλεγχοι αυτού. Με βάση τη νομοθεσία της σήμανσης των τροφίμων, ανάμεσα στις υποχρεωτικές ενδείξεις που πρέπει να αναγράφονται στη σήμανση του τροφίμου είναι τυχόν ιδιαίτερες συνθήκες αποθήκευσης και/ή συνθήκες χρήσης.

Ο Κ. Δημητριάδης διευκρίνισε ότι οι βιομηχανίες σε επικοινωνίες τους με τα σημεία πώλησης έχουν ζητήσει τα προϊόντα τους να τοποθετούνται σε δροσερά και σκιερά μέρη. Παράλληλα, οι ετικέτες των εμφιαλωμένων νερών ενημερώνουν τον καταναλωτή ότι το προϊόν πρέπει να διατηρείται σε δροσερό και σκιερό μέρος μακριά από ηλιακή ακτινοβολία. Επισημάνθηκε επίσης ότι στα νερά η ημερομηνία που αναγράφεται είναι ημερομηνία ανάλωσης κατά προτίμηση (και όχι ημερομηνία λήξης) και στην Κύπρο η ημερομηνία αυτή είναι ένα έτος από την ημερομηνία παραγωγής.

Απάντηση:

Με email του στις 17.8.2014 ο **Κώστας Αθανασίου** της εταιρείας **Camelot** ενημέρωσε ότι:

- 1) Καταρχήν δεν είμαστε μέλος του φορέα αυτού και δεν τον αναγνωρίζουμε.
- 2) Οι όλες αιτιάσεις του συνδέσμου των εμφιαλωμένων νερών είναι προσβλητικές και δείχνουν άγνοια.
- 3) Εάν πιστεύουν ότι τους έχουμε αδικήσει αρμόδια είναι τα Κυπριακά δικαστήρια όπου μπορούν να καταφύγουν για να κρίνουν.
- 4) Τους καλώ σε αντιπαράθεση εάν θέλουν σε οποιοδήποτε κανάλι για να εκθέσουν τις απόψεις τους και να εκθέσουμε τις απόψεις μας.
- 5) Οτιδήποτε εμείς αναφέρουμε στην τηλεόραση ή στο internet μεταφέρουμε επιστημονικά δεδομένα, έρευνες πανεπιστημίων και διαβάζουμε διάφορα δημοσιεύματα τα οποία κατά καιρούς απασχόλησαν τον Κυπριακό και Ελληνικό τύπο.
- 6) Επιφυλασσόμαστε για κάθε δικαίωμα μας.

Απόφαση:

Η Πρωτοβάθμια Επιτροπή – αφού παρακολούθησε με προσοχή τα βίντεο και άκουσε τους εκπροσώπους του Κυπριακού Συνδέσμου Εμφιαλωτών Νερού και τον αρμόδιο εκπρόσωπο από το Υπουργείο Υγείας- κατέληξε στα εξής:

- i. Από τα όσα τέθηκαν ενώπιον της η Επιτροπή εκτιμά ότι προκύπτουν παραβιάσεις του Κυπριακού Κώδικα Δεοντολογίας Επικοινωνίας σε πληθώρα σημείων του, όπως π.χ. των άρθρων 1(β), 3(α), 4(β), 5(α), 6(α), 8, 11 και 12, και συνεπώς προκύπτει ανάγκη τροποποιήσεων των εν λόγω εκπομπών. Ταυτόχρονα η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι λόγω της απουσίας εκπροσώπων της εταιρείας Camelot δεν είχε τη δυνατότητα να ακούσει την άλλη πλευρά.
- ii. Το θέμα της ποιότητας του νερού που καταναλώνουμε είναι εξαιρετικά σημαντικό. Το νερό είναι βασικό αγαθό και η προσέγγιση στις εν λόγω εκπομπές μπορεί να δημιουργήσει πραγματικό φόβο μέχρι και πανικό στους πολίτες για το νερό που καταλώνουν, ενώ σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί από τον Η. Ηροδότου δεν υπάρχει λόγος γ' αυτό. *Η Επιτροπή θεωρεί μη αποδεκτή τη χρήση μιας τόσο έντονης εκφοβιστικής προσέγγισης για ένα τόσο βασικό αγαθό, αν αυτή δεν εδράζεται σε πραγματικά, ευρέως αποδεκτά γεγονότα που να τη δικαιολογούν στην έκταση που δίνεται στα εν λόγω βίντεο.*

Με δεδομένη λοιπόν τη σοβαρότητα του θέματος αλλά και τη μη συνεργασία από την εταιρεία, η Επιτροπή κρίνει ορθό να **παραπέμψει το θέμα για εξέταση στην αρμόδια Υπηρεσία Ανταγωνισμού και Προστασίας Καταναλωτών** που εδρεύει στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

Η Υπηρεσία είναι η αρμόδια για την εφαρμογή του **Ν. 103(Ι)/2007 περί των Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών των Επιχειρήσεων προς τους Καταναλωτές**. Στο Παράρτημα Ι «Εμπορικές Πρακτικές οι οποίες κρίνονται αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε συνθήκες» υπάρχει αναφορά στη «12) Διατύπωση ουσιωδώς ανακριβούς ισχυρισμού όσον αφορά τη φύση ή την έκταση του κινδύνου για την προσωπική ασφάλεια του καταναλωτή ή της οικογένειάς του αν ο καταναλωτής δεν αγοράσει το προϊόν», κάτι που η Επιτροπή εκτιμά ότι θα ήταν σκόπιμο να εξεταστεί στην παρούσα περίπτωση.

Επιπρόσθετα η ως άνω Υπηρεσία είναι αρμόδια για την εφαρμογή του **Νόμου 92(Ι)/2000 (όπως έχει τροποποιηθεί) περί Ελέγχου των Παραπλανητικών και Συγκριτικών Διαφημίσεων**. Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι διατάξεις του άρθρου 4 για συγκριτική διαφήμιση –και ειδικότερα οι παράγραφοι (α) και (δ) «δεν έχει ως συνέπεια τη δυσφήμιση ή την υποτίμηση των σημάτων, εμπορικών επωνυμιών, άλλων διακριτικών σημείων, αγαθών, υπηρεσιών, δραστηριοτήτων ή της κατάστασης ενός ανταγωνιστή» αυτού- θα ήταν σκόπιμο να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης.

- iii. Σύμφωνα με την πρακτική της European Advertising Standards Alliance στην οποία ο ΦΕΔ συμμετέχει, η ιστοσελίδα www.camelot.gr εμπίπτει στη δικαιοδοσία του **Συμβουλίου Ελέγχου Επικοινωνίας** στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να παραπέμψει στο ΣΕΕ την εξέταση των θεμάτων που προκύπτουν από την παρουσία ισχυρισμών αλλά και video για το πόσιμο και εμφιαλωμένο νερό στην εν λόγω ιστοσελίδα.

Προσφυγή στη Δευτεροβάθμια Επιτροπή Ελέγχου Επικοινωνίας προβλέπεται στον Κανονισμό της τελευταίας (Άρθρο 1, παρ. γ). Αίτηση επανελέγχου στη Δευτεροβάθμια Επιτροπή γίνεται γραπτώς με αναφορά στην αρχική προσφυγή και τη σχετική απόφαση της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής, εντός 15 εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής προς τους εμπλεκόμενους.

Με δεδομένο ότι η άσκηση αίτησης επανελέγχου από τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα όσον αφορά στην απόφαση της Πρωτοβάθμιας, η Δευτεροβάθμια Επιτροπή δεν θα επιλαμβάνεται αιτήσεων επανελέγχου εάν δεν έχει υπάρξει συμμόρφωση με την απόφαση της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής.